

การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

A SYNTHESIS MODEL OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF
THE BUDDHIST SCRIPTURE SCHOOL, GENERAL EDUCATION DIVISION

พระมหาธีรเพชร ธีรเวที ป.ธ.๙,¹

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 และสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามสอบถามข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียนจำนวน 15 คนและครูจำนวน 150 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำรูปแบบที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างเป็นรูปแบบการบริหารแบบเป็นทางการ เมื่อนำผลที่ได้จากแบบสอบถามไปสังเคราะห์รวมกับการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มอื่นๆ พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมควรเป็นรูปแบบการบริหารในลักษณะการผสมผสานระหว่างรูปแบบเป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน โดยพบว่าองค์ประกอบ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ ด้านการวัดผลและประเมินผล เป็นรูปแบบเป็นทางการ เพราะต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของมหาเถรสมาคม ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากในการบริหารนั้นจะต้องมีการขอความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานภายนอก

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของผู้ทรงคุณวุฒิโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งห้าท่านต่างเห็นพ้องกันว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้คือรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบผสมผสานระหว่างรูปแบบเป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม สามัญศึกษา

¹ ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสยาม
ประธานพระธรรมทูตสายต่างประเทศ รุ่นที่ ๑๖

Abstract

The purposes of this research were to (1) study the condition of the present situation and the feasibility situation of Academic Administration of the Buddhist Scripture School, General Education Division Group 1, and (2) synthesize model of academic administration of the Buddhist Scripture School, General Education Division Group 1. The sample group consisted of 15 directors and 150 teachers. The instrument used for data collecting was a questionnaire and the statistical used were means and standard deviation.

The appropriate model was analyzed and criticized by the experts using a focus group for application and obtaining the most applicable model for Academic Administration of the Buddhist Scripture School, General Education Division Group 1.

The results found that: The condition of the present situation of Academic Administration of the Buddhist Scripture School, General Education Division Group 1 was the formal administration model. The synthesis of data from questionnaire and interview the directors of another general education division group found that the appropriate model was mixture between the formal model and collegial model. The formal model consisted of academic program planning, development and implementation of academic work and measurement and evaluation because of regulations of Sangha Supreme Council. The collegial model consisted of curriculum administration, instructional management and educational media management because of using the co-operational between the colleagues and external organization.

The appropriateness and possibility result related to 5 experts in focus group for the model of academic administration of the Buddhist Scripture School, General Education Division Group 1 was mixture between the formal model and the collegial model. Formal model assume that organizations are hierarchical systems in which managers use rational means to purpose agreed goals. Heads possess authority legitimized by their formal position within the organization and collegial model assume that organizations determine policy and make decisions through a process of discussions in leading to consensus. Power is shared among some or all members of the organization who were thought to have shared understanding about the aims of the situation

Keywords: Academic Administration, Buddhist Scripture School, General Education

บทนำ

การบริหารวิชาการถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกระดับเริ่มต้นตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาเอกซึ่งทุกโรงเรียนทุกสถาบันต้องมีการวางแผนและส่งเสริมในด้านวิชาการให้ได้มากที่สุด เพื่อให้ นักเรียนนักศึกษาได้ศึกษาเล่าเรียนแล้วจบออกมามีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยเฉพาะโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ภายใต้การกำกับของมหาเถรสมาคม ก็ต้องเน้นการบริหารวิชาการให้ทันต่อโลกต่อสถานการณ์ที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง เพื่อพระภิกษุสามเณรจะได้มีความรู้ความสามารถทั้งทางโลกและทางธรรมสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาตราบนานเท่านานต่อไปในปัจจุบันและอนาคต

สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็น ไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการจัดการศึกษา ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริงประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา ที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา และขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียนและสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างพันธะสัญญาการดำเนินงานและการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันยังไม่ได้มีการกำหนดให้มีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากนัก จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่เด่นชัดพอที่จะเป็นแนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้นๆ เพื่อสร้างศาสนทายาท และดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยปัญหาทั้งภายในและภายนอกดังกล่าว ทำให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาของคณะสงฆ์ไทยประสบความยุ่งยาก ก้าวไปอย่างไรทิศทาง และมีความสับสนในการสนับสนุนของคณะสงฆ์ระดับสูงและการอุดหนุนจากหน่วยงานของรัฐ ขณะที่กระแสจากข้างนอกก็มองเห็นความสำคัญของการศึกษาคณะสงฆ์น้อยลงไปทุกที (กองพุทธศาสนศึกษา, แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 - พ.ศ.2556)

ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้ ได้ส่งผลกระทบจนกลายเป็นปัญหาที่ต่อเนื่องขึ้นในระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย อันเป็นรากฐานที่สำคัญของพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง “การสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1” อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์ ที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผลในยุคร่วมสมัยทั้งยังเป็นการสืบสานพระพุทธศาสนาให้ยาวนานผ่านระบบการศึกษานั่นจะทำให้สถาบันศาสนานั้นคงและสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างดี

ข้อคำถามในการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 เป็นอย่างไร
2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการ ร.ร.พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา
 - 1.1 การวิจัยนี้มุ่งศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
 - 1.2 การวิจัยนี้ ศึกษาในประเด็นการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผล
2. ด้านประชากร
 - 2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้อำนวยการและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร นครปฐม และปทุมธานี จำนวน 15 โรงเรียน
 - 2.2 ผู้ให้ข้อมูล คือผู้อำนวยการและครู จำนวน 165 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษากลุ่มที่ 1
2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ที่ค้นพบสามารถนำไปประยุกต์ใช้และเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการในกลุ่มอื่น ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย โดยนำสาระสำคัญมาใช้ ในการกำหนดภารกิจการบริหารงานวิชาการได้จำนวน 6 ด้านและนำรูปแบบการบริหารตามแนวคิดของ Bush and Glover จำนวน 6 รูปแบบ ซึ่งมีองค์ประกอบการบริหาร 4 ด้าน (Bush and Glover as cited in Bush, 2004 : 33) มาเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังนี้

การบริหารงานวิชาการ 6 ด้าน ประกอบด้วย

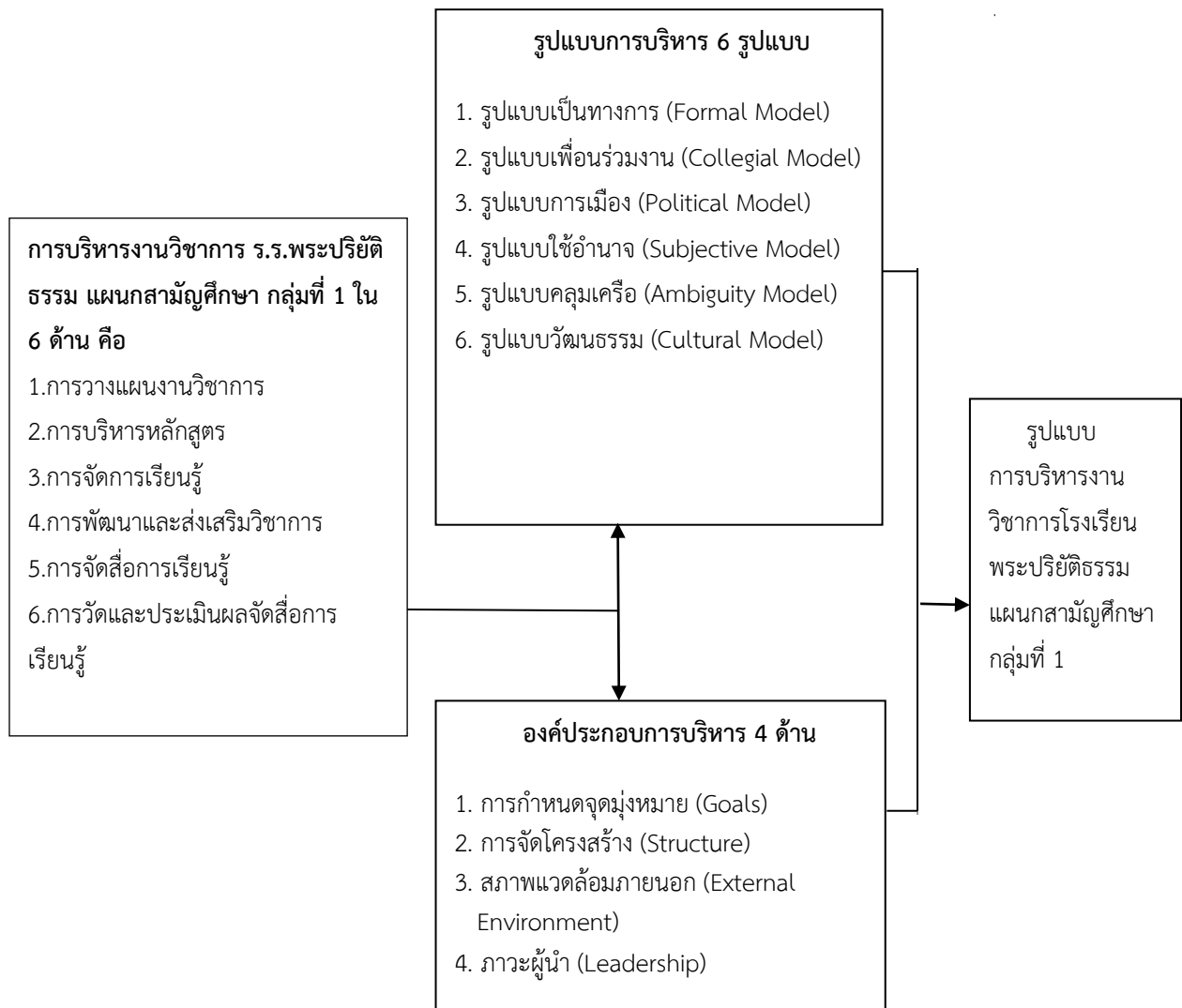
1. ด้านการวางแผนงานวิชาการ
2. ด้านการบริหารหลักสูตร
3. ด้านการจัดการเรียนรู้
4. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางวิชาการ
5. ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้
6. ด้านการวัดผลและประเมินผล

รูปแบบการบริหาร 6 รูปแบบ ประกอบด้วย

1. รูปแบบเป็นทางการ (Formal Model)
2. รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Model)
3. รูปแบบการเมือง (Political Model)
4. รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Model)
5. รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Model)
6. รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Model)

โดยมีองค์ประกอบการบริหาร 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals)
2. การจัดโครงสร้าง (Structure)
3. สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment)
4. ภาวะผู้นำ (Leadership)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวทางการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยของ พระมหาเอกสิทธิ์ มณีสาย (2546) พระสุทธิพร ปัญญาผาบ (2544) พระขรรค์ชัย ศุภณภินทรีย์ (2551) พระเฉลิมชาติ ขาติวโร (อิทธะรงค์) (2551) พระมหาชนแดน สมบุตร. (2549) และพระมหาอภิสิทธิ์ จักรแก้ว (2553) พบว่า ผลการวิจัยได้เสนอแนวทางหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนางานวิชาการในโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามขอบข่ายงานวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปได้ 6 ด้าน คือ ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมทางด้านวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการบริหาร

มีนักวิชาการจำนวนมากได้สร้างและกำหนดรูปแบบการบริหารไว้อย่างหลากหลายแต่เมื่อศึกษาแล้วผู้วิจัยพบว่ารูปแบบการบริหารของ บุษและโคลเวอร์ (Bush and Glover as cited in Bush, 2004 : 50 – 170) เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการนำมาปรับใช้ในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนทั้งนี้เพราะองค์ประกอบที่นำมาใช้ในการพิจารณาถึงรูปแบบครอบคลุมทุกภาคส่วนขององค์กร บุษและโคลเวอร์ (Bush and Glover) แบ่งรูปแบบการบริหารเป็น 6 รูปแบบ คือ 1.) รูปแบบเป็นทางการ (Formal Model) 2.) รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Model) 3.) รูปแบบการเมือง (Political Model) 4.) รูปแบบการใช้อำนาจ (Subjective Model) 5.) รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models) และ 6.) รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Model) และมีองค์ประกอบในการพิจารณา 4 ด้าน คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals) การจัดโครงสร้าง (Structure) สภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) และ ภาวะผู้นำ (Leadership) โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models) เป็นรูปแบบการบริหารองค์การที่เป็นระบบมีขั้นตอน (Hierarchical Systems) ที่ผู้บริหารมีอำนาจในการบริหารตามที่ได้รับแต่งตั้งโดยใช้กระบวนการที่มีเหตุผล (Rational Process) และรับผิดชอบในการบริหารองค์การตามที่ได้รับมอบหมาย

รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Models) เป็นรูปแบบการบริหารองค์การที่อยู่บนพื้นฐานการกำหนดนโยบาย (Determine Policy) และการตัดสินใจ (Decision Making) โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ การปรึกษาหารือร่วมกัน (Process of Discussion) และนำไปสู่ความเห็นร่วมกัน มีการกระจายอำนาจให้กับกลุ่มสมาชิกหรือสมาชิกทุกคนในองค์การ

รูปแบบการเมือง (Political Models) เป็นรูปแบบการบริหารองค์การโดยมีการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจโดยการเจรจาต่อรอง (Negotiation and Bargaining) เป็นเรื่องของการทำงานตามกลุ่มผู้ที่มีความสนใจ มีแนวคิดร่วมและพัฒนาจนเป็นวัตถุประสงค์เฉพาะขององค์กรส่วนความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยจะถูกรวบรวมและสะสมเป็นแนวการทำงานต่อไป

รูปแบบการใช้อำนาจ (Subjective Models) เป็นรูปแบบการบริหารองค์การภายใต้ความคิดของผู้นำเพียงคนเดียว เป้าหมายเป็นข้อกำหนดรองลงมา การสร้างสรรค์ของคนในองค์กรนั้นๆน้อย ผู้ที่มีส่วนร่วมมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ตามสถานการณ์ จากความคิดพื้นฐาน (Background) ประสบการณ์ (Experience) และค่านิยม (Values) ของแต่ละคน สมาชิกขององค์กรมีการทำงานที่แตกต่างกัน

รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models) เป็นรูปแบบการบริหารองค์การที่ไม่สามารถคาดการณ์ (Unpredictability) ไม่มีความชัดเจนเรื่องวัตถุประสงค์ขององค์การ (No Clarity Over the Objectives) และมีกระบวนการทำงานที่ไม่ถูกต้อง ยากที่จะเข้าใจ ผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models) เป็นรูปแบบการบริหารองค์การเพื่อสร้างสัญลักษณ์ของคนในท้องถิ่นจนเป็นที่ยอมรับสามารถดำรงอยู่ตลอดไปและรูปแบบวัฒนธรรมมีความหลากหลายตามท้องถิ่นนั้น ๆ

การดำเนินการวิจัย

เป็นการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานด้านวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยใช้การวิจัยแบบสังเคราะห์ แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร เกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎี ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์ รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบสอบถาม

2. ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เพื่อกำหนดรูปแบบที่ควรจะเป็น โดยได้นำมาสร้างเป็นแบบสอบถามและกำหนดเป็นประเด็นคำถามจำแนกเนื้อหาออกเป็น 6 ด้านหลัก คือ การวางแผนงานวิชาการ การบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการ การจัดสื่อการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล แล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถามก่อนนำไปเก็บข้อมูล และผลของการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ข้อคำถามที่เหมาะสมกับการนำไปใช้ จำนวน 144 ข้อ แต่ละข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้องตรงตามเนื้อหา ระหว่าง 0.80 – 1.00

การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผู้ใช้ข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยนำไปทดลองใช้กับผู้บริหารและครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ กลุ่มที่ 2 จำนวน 32 คน พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

นำแบบสอบถามที่ได้ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 165 คน โดยผู้วิจัยนำส่งและจัดเก็บด้วยตัวเองและวิธีจัดส่งทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามที่มีการตอบอย่างครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ 120 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.72

3. ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ผู้วิจัยนำผลการสำรวจจากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จากนั้นนำรูปแบบที่ได้ไปตรวจสอบกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่ได้รับการคัดเลือก 4 แห่ง คือโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดตากฟ้า จ.นครสวรรค์ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดศรีโสดา จ.เชียงใหม่ โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดหนองแขว จ.ขอนแก่น และโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดโสธรวราราม จ.ฉะเชิงเทรา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อดูความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 4 โรงเรียนเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง พบว่าผู้บริหารเห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารงานวิชาการทั้ง 5 ด้านที่นำเสนอว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะนำไปเป็นรูปแบบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจริง แต่ในด้านการบริหารหลักสูตร ซึ่งผลที่ได้จากแบบสอบถามเป็นรูปแบบเป็นทางการ ผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 4 แห่งกลับเห็นว่าควรเป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน

4. ขั้นตอนที่ 4 ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมและเป็นไปได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ผู้วิจัยนำผลที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 3 ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันรูปแบบโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้รูปแบบการบริหารโรงเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ที่เหมาะสมและเป็นไปได้

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย สามารถอภิปราย ได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่าองค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบทางการ ซึ่งอาจเป็นเพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีลักษณะการบริหารองค์กรที่ขึ้นอยู่กับคณะสงฆ์ซึ่งมีระบบ ระเบียบปฏิบัติ มีขั้นตอนการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาสู่ผู้ปฏิบัติเสมอ ผู้บริหารซึ่งเป็นพระสงฆ์จึงบริหารงานโดยยึดตามกฎระเบียบเป็นหลัก

2. สภาพที่ควรจะเป็นในการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ด้านการวางแผนงานวิชาการ ในองค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ พบว่าสภาพที่ควรจะเป็นต้องการให้มีการกำหนดจุดมุ่งหมายและจัดโครงสร้างบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้ชัดเจน เช่นการจัดทำขั้นตอนและระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะการวางแผนงานและระยะเวลาของงานวิชาการเป็นเป้าหมายหลักของการให้การศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของโกศล ศรีทอง (2543: 88) พบว่าการปฏิบัติงานวิชาการนั้นควรวางแผนกิจกรรมและขั้นตอนต่างๆให้ชัดเจนและถือว่าเป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบและงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญที่สุดของหน่วยงานทางการศึกษา และมีความสำคัญเป็นอันดับแรกสำหรับผู้บริหารและครูต้องให้ความสำคัญและให้ได้ตรงตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัดและจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้จนจะส่งผลถึงคุณภาพของสถานศึกษาสอดคล้องกับ Hoy and Miskel (2005: 273) ที่กล่าวว่ารูปแบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต้องยึดจุดมุ่งหมายขององค์กรเป็นหลัก

สำหรับองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและภาวะผู้นำ รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะการทำหน้าที่ตามภาระงานทั้งสองด้านนี้ โดยเฉพาะด้านการวางแผนงานวิชาการ ซึ่งครอบคลุมภาระงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การใช้นวัตกรรมต่างๆตลอดจนการจัดระบบในสายงานวิชาการเป็นต้น ล้วนจะต้องขอความร่วมมือและได้รับความร่วมมือจากสมาชิกหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารและครูผู้สอนต้องวางแผนงานด้านวิชาการให้เป็นไปตามเป้าหมายและระเบียบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผู้บริหารและครูจึงต้องใช้ภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงานเพื่อรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะตลอดจนการเปิดโอกาสในการตัดสินใจ รวมทั้งในการติดต่อประสานงานในด้านอื่น ๆ

ด้านการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะหลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์นั้นมีความสำคัญที่มุ่งพัฒนาพระภิกษุสามเณรให้ได้รับความรู้วิชาการที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมงคลมหานาโม (2547: 2) ที่พบว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือในการแปลงจุดมุ่งหมายและนโยบายการศึกษาของชาติสู่การปฏิบัติในสถาบันการศึกษา หลักสูตรจึงเปรียบเสมือนหางเสือ ที่คอยกำหนดทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายทางการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า หลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนวทางในการจัดความรู้

และประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งเน้นสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความสำเร็จของชาติ เพราะถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการหลักสูตร ก็เชื่อได้ว่าคนในสถานศึกษานั้นย่อมมีความรู้และศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่

สำหรับองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและภาวะผู้นำ รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเพื่อนร่วมงาน ทั้งนี้เพราะในการบริหารหลักสูตรนั้นจะต้องมีการขอความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานภายนอกในการจัดทำหลักสูตรหรือประเมินหลักสูตรต่างๆ เพื่อพัฒนาหลักสูตรและต้องใช้ภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะต้องมีการติดต่อ ประสานงาน รับฟังความคิดเห็นตลอดถึงการขอความร่วมมือในด้านอื่นๆ จากหน่วยงานและบุคคลหลายฝ่าย

ด้านการจัดการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะการจัดการเรียนรู้เป็นการสนับสนุนเพิ่มเติมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้สมรรถนะอันสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ฉะนั้นจุดมุ่งหมายและโครงสร้างของการจัดการเรียนรู้จึงต้องยึดตามเกณฑ์ที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชิน นิวงษา (2544: 32) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้ที่ตรงตามเป้าหมายจะสามารถสร้างประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนได้และจะช่วยส่งเสริมและความสนใจแก่ผู้เรียนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากในการจัดการเรียนรู้นั้น เป็นการเปิดกว้างสำหรับทุกฝ่ายเพื่อให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์ เพื่อความหลากหลายอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนและให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างหลากหลายตามสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และกระบวนการการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ด้วยดี ผู้นำจึงต้องมีภาวะผู้นำแบบเพื่อนร่วมงาน

ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะเป็นการเพิ่มพูนคุณภาพทางวิชาการในด้านต่างๆ เช่น การใช้หลักสูตร การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางของการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล ศรีทอง (2543: 25) ที่พบว่าการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนแบบต่างๆ ให้แก่ครูและผู้เรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรและการพัฒนาครูทางด้านวิชาการและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนเนก นิมมานนิรชร (2544: บทคัดย่อ) ที่พบว่าประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการนั้น คือครูและบุคลากรมีจำนวนเพียงพอและมีความรู้ตรงกับรายวิชาที่ผู้เรียนต้องการหรือขาดแคลน ซึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะสนับสนุนส่งเสริมให้งานวิชาการสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการนั้น ไม่สามารถบริหารจัดการได้เพียงลำพังหรือเพียงอำนาจการสั่งการเท่านั้น จะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากเพื่อนร่วมงานหรือจากหน่วยงานภายนอกที่มีความรู้ความสามารถจึงจะขับเคลื่อนงานวิชาการให้เกิดคุณภาพได้

ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้ องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เนื่องจากการจัดสื่อการเรียนรู้ คือเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชิน นิวงษา (2544: 32) ที่พบว่าการใช้สื่อการเรียนรู้ในระบบการเรียนการสอน ก็เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นการใช้สื่อการเรียนรู้จะได้ผลดี จึงขึ้นอยู่กับทักษะของผู้สอนแต่ละคนโดยการใช้สื่อการเรียนรู้จะได้ผลดีเพียงใดยังขึ้นอยู่กับผู้เรียนด้วยซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ เจริญศักดิ์ (2547: 44) ที่ระบุว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนที่เตรียมไว้เป็นการนำสื่อการเรียนรู้และการสอนออกใช้ตามที่กำหนดในแผนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้เห็น ได้ยิน และมีกิจกรรมร่วมด้วยกันอย่างทั่วถึงกัน การใช้สื่อการเรียนรู้และการสอนนั้นต้องอาศัยทักษะและให้อยู่ภายใต้เวลาที่กำหนดทั้งหมดคอยสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนว่ามีการตอบสนองต่อสื่ออย่างไร

ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการจัดสื่อการเรียนรู้นั้น จะต้องอาศัยบุคคลที่มีทักษะความสามารถในการสร้างหรือผลิต คิดค้น นวัตกรรมสื่อที่มีคุณภาพและตรงตามวัตถุประสงค์ การบริหารแบบเพื่อนร่วมงานจะสามารถติดต่อและประสานงานให้สำเร็จได้ง่ายขึ้น

ด้านการวัดและประเมินผล องค์ประกอบด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การจัดโครงสร้าง รูปแบบที่ควรจะเป็น คือรูปแบบเป็นทางการ เพราะการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ถือว่าเป็น กระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและหมายถึงการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ ดำเนินการวัดผลประเมินผลการเรียน การสร้างเครื่องมือการวัดผลการเรียน จัดทำเอกสารแบบฟอร์มเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ถูกต้องและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการ เรียนของผู้เรียนตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็ม ศักยภาพ จึงเป็นแบบทางการเพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศล ศรีทอง (2543: 29) ที่พบว่าการ วัดผลและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญที่ใช้ ตรวจสอบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพียงใดและสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กรุณา รามัญจิต (2548: 31) การวัดผลและประเมินผลนั้นครูต้องมีความรู้และความชำนาญในการ วัดเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ในการวัดแต่ละครั้งและในส่วนบทพ้องที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

ส่วนองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและด้านภาวะผู้นำ เป็นรูปแบบเพื่อนร่วมงาน เพราะในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากครูหลายฝ่าย หน่วยงานทั้งภายใน และภายนอก การบริหารแบบเพื่อนร่วมงานจึงจำเป็นและสำคัญสำหรับภารกิจและองค์ประกอบในด้านนี้

3. รูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ผู้วิจัยนำเสนอตามทฤษฎีรูปแบบการบริหารของ Bush and Glover 6 รูปแบบ ประกอบด้วย

- 1) รูปแบบเป็นทางการ (Formal Models)
- 2) รูปแบบเพื่อนร่วมงาน (Collegial Models)
- 3) รูปแบบการเมือง (Political Models)
- 4) รูปแบบใช้อำนาจ (Subjective Models)
- 5) รูปแบบคลุมเครือ (Ambiguity Models)
- 6) รูปแบบวัฒนธรรม (Cultural Models)

ซึ่งมีองค์ประกอบการบริหาร 4 ด้าน คือ

- 1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Goals)
- 2) การจัดโครงสร้าง (Structure)
- 3) สภาพแวดล้อมภายนอก (Environment)
- 4) ภาวะผู้นำ (Leadership)

และภารกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา 6 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านการวางแผนวิชาการ
- 2) ด้านการบริหารงานหลักสูตร
- 3) ด้านการจัดการเรียนรู้
- 4) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมวิชาการ
- 5) ด้านการจัดสื่อการเรียนรู้
- 6) ด้านการวัดและประเมินผล

โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 จำนวน 165 คน จากการสำรวจสภาพปัจจุบันและสภาพที่ควรจะเป็นจากผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ได้มาตรฐาน 4 แห่งและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และได้เลือกรูปแบบการบริหารแบบเป็นทางการและแบบเพื่อนร่วมงาน มาประยุกต์ใช้ในลักษณะการผสมผสานกันและผู้วิจัยได้นำเสนอรูปแบบการบริหาร คือรูปแบบเป็นทางการ – เพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models)

ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2551) ที่ให้ข้อเสนอในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ในการจัดการศึกษาในลักษณะอย่างเป็นทางการ ว่าให้จัดการศึกษาตามจุดมุ่งหมาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2552 มาตรา 6 ซึ่งกล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งด้านวิชาพระพุทธศาสนา ธรรมวินัย ภาษาบาลี ด้านวิชาสามัญศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ สถานศึกษาควรทบทวนการจัดทำแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับนโยบายของต้นสังกัดและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีการนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกมาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา กำหนดตัวชี้วัดเป้าหมายเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพให้ชัดเจน ตลอดจนวางระบบการประเมินผลการดำเนินงานให้ชัดเจน ควรเน้นให้มีการบันทึกหลังสอบเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่แท้จริง ควรมีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นลายลักษณ์อักษรแบบกัลยาณมิตร เพื่อให้ได้ข้อมูลมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและข้อเสนอแนะในการบริหารแบบเพื่อนร่วมงาน ว่า ควรแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อจัดทำแผน โครงการ กิจกรรม ตลอดจนร่วมประเมินผลและความพึงพอใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เป็นระบบและมีความต่อเนื่อง จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านกิจกรรมโครงการ บูรณาการ การแก้ปัญหา การฝึกทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียน และกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งในการจัดการเรียนการสอนทุกรายวิชา และกิจกรรมเสริมหลักสูตรนอกเวลาเรียน โดยให้มีกิจกรรมที่หลากหลายและมีความต่อเนื่องโดยกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สอดคล้องกับ Child (Child : 1998 อ้างในวิโรจน์ สารรัตน์, 2545 : 75) ที่ให้ข้อเสนอว่า รูปแบบต้องมีลักษณะผสมผสานกันจึงจะมีความเหมาะสมสำหรับองค์กร สอดคล้องกับ วัลลภ สุภิสงห์ (2554: บทคัดย่อ) ที่พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่ควรจะเป็นมี 2 ลักษณะคือรูปแบบที่เป็นทางการและรูปแบบเพื่อนร่วมงาน ซึ่งต้องมีลักษณะผสมผสานกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธงชัย หลิมทิพย์ (2548:บทคัดย่อ)ที่ว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จประกอบด้วยการใช้ภาวะผู้นำ การสร้างความตระหนักในเป้าหมาย การทำงานเป็นทีม การตรวจสอบและประเมินผลงาน การปรับปรุงและเผยแพร่ผลงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุทัย บุญประเสริฐ (2543: 30) ที่ว่าการบริหารโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ควรกระจายอำนาจเกี่ยวกับ ภารกิจ การจัดโครงสร้าง การจัดอัตรากำลัง ให้แก่สถานศึกษา สอดคล้องกับแบบจำลองการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน ของ Robertson and Briggs (1998: 27 – 47) ที่มีองค์ประกอบ 7 ด้านได้แก่ บริบทโรงเรียน การจัดโครงสร้างการบริหาร กระบวนการตัดสินใจ กลยุทธ์ การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมของโรงเรียน พฤติกรรมของครูในโรงเรียนและคุณภาพของโรงเรียน

จากเหตุผลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ เลือกรูปแบบการบริหารแบบทางการ และแบบเพื่อนร่วมงาน เพื่อประยุกต์ใช้ในลักษณะการผสมผสานจึงสอดคล้องกับแนวคิดและข้อเสนอของนักวิชาการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในบริบทสังคมไทย

ดังนั้น จึงแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการในรูปแบบเป็นทางการและเพื่อนร่วมงาน (Formal – Collegial Models) มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ที่จะนำมาบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่สามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ เลือกรูปแบบการบริหารแบบทางการ และแบบเพื่อนร่วมงาน ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะการผสมผสานจึงสอดคล้องกับแนวคิดและข้อเสนอของนักวิชาการเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในบริบทสังคมไทย

1.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นโรงเรียนขนาดกลางหรือขนาดเล็กสามารถศึกษาแนวทางของการบริหารงานตามรูปแบบที่นำเสนอไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1.3 มหาเถรสมาคม ซึ่งควบคุมดูแลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถพิจารณาแนวทางการบริหารตามรูปแบบที่นำเสนอ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบที่พัฒนาขึ้นยังมิได้มีการนำไปทดลองใช้ เพื่อดูประสิทธิผลของการใช้รูปแบบ ดังนั้น ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาติดตามผลสัมฤทธิ์จากการใช้รูปแบบดังกล่าวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2.2 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาควรมีการวิจัยและศึกษาว่ารูปแบบที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้กับภาระงานด้านอื่นได้หรือไม่

2.3 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ควรมีการวิจัยและศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารตามแนวคิดของนักวิชาการอื่น เพื่อให้ได้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กรุณา รามัญจิต. (2548). **ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาที่มีต่อการบริหารวิชาการ**
ในมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
กองพุทธศาสนศึกษา. **แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม**
แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2553 - พ.ศ.2562. สืบค้นจาก <http://www.onab.go.th/e-Books/Strategy-saman.pdf>
- โกศล ศรีทอง. (2543). **คุณลักษณะของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับคุณภาพการบริหารงานวิชาการใน**
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. (ปริญญานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธงชัย หลิมทิพย์. (2548). **รายงานการประเมินโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนวัดใหม่บำรุงธรรม**
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. สุพรรณบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุพรรณบุรี เขต 2.
- พระขรรค์ชัย ศุภณภินทรีย์. (2551). **การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาตามแนวปฏิรูป**
การศึกษา กลุ่มที่ 1 เขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขตที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- พระเฉลิมชาติ ชาติวโร (อิทธะรงค์). (2551). **ศึกษาวิเคราะห์การพัฒนาการศึกษาของคณะสงฆ์ ไทย.**
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- พระชิน นิงงษา. (2544). **การใช้สื่อการเรียนการสอนของครู-อาจารย์โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ**
ศึกษา จังหวัดนครพนม. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- พระมงคล มหاناโม. (2547). **การบริหารหลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.**
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม)
- พระมหาชนแดน สมบุตร. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน**
พระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีสำนักเรียนในกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).
- พระมหาอภิสิทธิ์ จักรแก้ว. (2553). **การศึกษากิจการงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนก**
สามัญศึกษาสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่ม 1. (ปริญญานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- พระมหาเอกสิทธิ์ มณีสาย. (2546). **การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม สำนักเรียนวัดพรหมวงศาaram**
เขตดินแดง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).
- พระสุทธิพร ปัญญาผาบ. (2544). **การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัด**
ลำปาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกริก).
- วัลลภ สุภิสงห์. (2554). **รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดใหญ่เพื่อรองรับการกระจายอำนาจ.** (วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุสิตบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม).
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2545). **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษา และบทวิเคราะห์องค์การ**
ทางการศึกษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2551). **บทสรุปสำหรับผู้บริหาร.** กรุงเทพฯ: มปป.

- เสน่ห์ เจริญศักดิ์. (2547). การดำเนินการตามมาตรฐานด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญ กลุ่ม 5. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).
- อเนก นิมมานนिरชร. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา).
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). งานวิจัยเรื่องภารกิจ โครงสร้าง และอัตรากำลังของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- Bush, T., & Glover, D. (2004). *School leadership: Concept and evidence*. National college for school leadership.
- Child. (1988). *An introduction to school administration: Selection reading*. New York: McMilan Company.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2005). *Educational administration: Theory, research, and practice* (7th ed.). New York: McGraw Hill.
- Roberson, A. H., & Briggs, A. H. (1998). *A Survey of the characterization problem in the conflict of laws*. Saint Paul: West Publishing Company.